

Социалистическэ АДЫГЕЙ

ВКП(б)-м я АДЫГЭ ОБКОМРЭ ТРУДЯЩХЭМ
ЯДЕПУТАТХЭМ ЯХЭКУ СОВЕТРЭ ЯОРГАН

1944 илгэс

Ноябрэм

и 10

Барскэшху

№ 129 (3793)

Ыласэ ч. 20

Товарищ Сталиным идоклады патриотическэ подъёмышхо кьахильхьагь

Октябрьскэ Социалистическэ Революциешхом ия XXVII-рэ годовщинэ ехыллагъэу, Оборонэм и Государственнэ Комитеты и Председателзу товарищ И. В. Сталиным трудящхэм ядепутатхэм я Москвскэ Советы иторжественнэ заседание 1944-рэ илгэсым ноябрэм и 6-м историческэ докладу кьышшыгъэм советскэ народэр инэу кьыгъэчэфыгь ыки патриотическэ подъёмышхо кьахильхьагь.

Красная Армиемрэ советскэ народымрэ лыгъэшхоу зерахыгъэм кьыхэкьэу, фашистскэ техаклохэр ти Родинэ зэрэраукъэбыкыгъэм ыки заор ежь фашистскэ Германием ичыгу зерахыжыгъэм кьыгъэчэфхэзэ, производственнэ теклоныгъаклэхэр зерашыным, фронтэр зыфэшт пстэури икьоу зэрэрагъэгъотыным, пым тызчытеклопэшт сыхьатэр нахь псынклэу кьызэрагъэсыным афэшлэ тыхэгъэу итрудящхэр сталинскэ вахтэм зэлъууцуагъэх.

Товарищ Сталиным идоклады кьыгъэчэфхэзэ, тыхэгъэу ипредприятинэхэм мы мафэм рекордыклэхэр ащагъэуцуагъэх, производственнэ теклоныгъаклэхэр ащашыгъэх. Новотульскэ районим иметаллургхэм мы мафэм ехьулэу чугун вагон 3 планэу ялэм кьырагъэхьоу кьатыгь. Баку инефтяникхэм авиационнэ бензинэрэ ыки машинэ дагъэхэмрэ планэу ялэм кьехьоу эшелони 2 мы мафэм фронтим арагъэшагь. Воронежскэ областим шышэу, Новоусманскэ районим иколхозникхэм гьомылапхэ пуд мин пчъагъэ дополнителнэу Красная Армием ифонд ратынэу пшэрылгы зыфашижыгъэх. Ноябрьрэм и 7-м заготовительнэ пунктмэ арагъэцэнэу хэтэрыклэ лэжыгъабэ аугъонгь.

Тыхэку итрудящхэмэ, зэклэ Советскэ Союзым и Народмэ ягъусэу предоктябрьскэ социалистическэ соревнованием зырагъэушэобгъузэ, гъэхьэгъэ шлыкьахэр ашыгъэх. Мыекьопнэ хлебозаводым ирабочэ коллективы октябрэ мазэмклэ производственнэ заданиеу илэр про-

центи 111,7-у ыгъэцэклэагь. Джыри товарищ Сталиным идоклады нахьри кьыгъэчэфхэзэ, ноябрэ мазэмклэ планэу ялэр кьырагъэхьоу агъэцэклэнэу митингым хэтэгъэ рабочэхэм ыки служащхэм пшэрылгы зыфашижыгъэх.

Тэхьутэмькьое районим шыш колхозуэ „Культурный огородникым“, Мыекьопнэ районим шыш колхозхэу „Красный октябрэм“, „17 лет октябрия“ зыфилорэм ыки фэшхьафрэ колхоз бэклаехэмэ бжыхьэ лэжыгъэ шлэнэр аухьгъэу, октябрэ мэфэшхом пэгьоклыгъэх.

Шэуджэн районим иколхозхэу Кагановичым ыцэкьлэ шытым, „Залымхьаным“, „Красный октябрэм“ ыки фэшхьафхэмэ октябрэ мэфэшхом ехьулэу гостоставкэ ишынныкьлэ дэгъоу Иоф ашлагь. Ноябрьрэм и 7-м центнер 1.000-м ехьу гостоставкэу районим иколхозхэм рашыгь. Джащмэ афэдэу гъэхьагъэ зышыгъэ колхозхэр мымаклэу тыхэкукьлэ тилэх. Ау ахэр зыки идгъэкьу хьуштэп, джыри гостоставкэм ишын, бжыхьэ лэжыгъэ шлэн ыки зыбь кьэлэтын зыфэллоштхэмклэ шыкьлэгъэшхохэр тыхэкукьлэ тилэх.

„...Джырэ вооружениер уимы-лэу дээр зэон ыки теклоныгъэр кьыдихын ылэкьыштэп, джащ фэдэ кьабзэу зэон ыки теклоныгъэр кьыдихын ылэкьыштэп хьалыгъурэ гьомылапхэрэ и мьлэу...“, ылауагь товарищ Сталиным. Ащ пшэрылгышхоу кьытфилышэр, тапэкьлэ нахьышлоу Иоф тшлэзэрэ фронтим лэпылэгъу тызэрэфэхьурэр нахьри зэрэдгъэлэшыным кьуачлэу тилэр етхьылэнэр ары.

Хэкум ипартийнэ, советскэ организациехэм, зэклэ колхозникхэм ыки колхозникхэм пшэрылгъэу ялэр, сьд фэдэрэ военнэ ыки хозяйственнэ Иофшлэнхэр, анахьэуи гостоставкэм ишын, бжыхьэ лэжыгъэ шлэн ыки лэжыгъэ угъэижыын зыфэллоштхэр псынклэ шьыпкьэу зэрээшлотхыным зэмыблэжхэу Иоф дашлэнэр ары.

Октябрьскэ Социалистическэ Революциешхом ия XXVII-рэ годовщинэ зерагъэмэфэкьыгъэм ехыллагъэу Иэкьыб кьэрал политическэ деятелхэмэ приветствиену кьагъахыгъэхэр

Октябрьскэ Социалистическэ Революциешхом ия XXVII-рэ годовщинэ зерагъэмэфэкьыгъэм ехыллагъэу приветствиенхэр кьагъахыгъэх:

СССР-м и Верховнэ Советы и Президиумы и Председателзу товарищ Калининым ыцэкьлэ египетскэ королэу Фарукрэ ыки Крайовой Рады Народовоим ипредседателзу г-н Берутрэ приветствиенхэр кьагъахыгъэх;

Народнэ Комиссархэм я Советы и Председателзу ыки Верховнэ Главнокомандующэу Советскэ Союзым и Маршалзу товарищ Сталиным ыцэкьлэ Новая Зеланди-ем ипремьер-министрзу г-н П. Фрезер, королевскэ югославскэ правительствэм ипредседателзу г-н Шубашич, Чехословакием и

Национальнэ оборонэ иминистрзу г-н Яна Масарика, Турцием ипремьер-министрзу г-н Сараджоглу, польскэ крестьянскэ партиену Стро-ництво Лудове ируководительхэу гг. Станислав, Котек Агрешевскэм ыки Яна Грубецкэм кьагъахыгъэх;

СССР-м и Народнэ Комиссархэмэ я Советы и Председателы и Заместителзу, Иэкьыб Кьэрал Иофхэмклэ Народнэ Комиссарзу товарищ Молотовым США-м игосударственнэ секретары ипшэрылгышхэр зыгъэцаклэрэ г-н Л. Р. Стеттиниусрэ, Национальнэ Освобождением иполыскэ комитеты ипредседателзу г-н Осубка-Моравскэмрэ ыки Турцием иИэкьыб Кьэрал Иофхэмклэ министрзу г-н Хасан Сакарэ кьыфагъахыгъэх,

Зэклэми зэлъямэфэкьышху

Октябрэм ия XXVII-рэ годовщинэ тыхэгъэу икьалэхэм ыки икьуаджэхэм зерагъэмэфэкьыгъэр

Зэклэ Советскэ хэгъэгум, зэклэ тэ тинароды ноябрэм и 7-р, тэ ти Государствэ кьызышхыгъэ мафэм ия XXVII-рэ годовщинэр, тэ тивсемирнэ-историческэ теклоныгъэхэр, зэклэ тичыгу тлэгъу мыхьурэ немецкэ техаклохэмэ кьазэрэлэклахыжыгъэр ыгъэмэфэкьыгъ. Кьэлэ пчъэгъабэхэм ыки кьуаджэхэм мы мафэм цыф жьыгъэхэр зыхэт митингхэр ыки собраниехэр ащыкьуагъэх. Предприятинэхэу, Иофшлэнэр зышамыгъэуцуагъэхэм сталинскэ вахтэм ащылууцогъэ рабчхэмэ производственнэ теклоныгъаклэхэр ашыгъэх, рекордыклэхэр агъэуцуштыгъэх. Новотульскэ заводым иметаллургхэм, товарищ Сталиным идоклады кьыгъэчэфхэзэ, планым кьехьоу чугун вагон 3 кьатыгь. Баку инефтяникхэмэ мы мафэм планым кьехьоу авиационнэ бензинэу ыки машинэ дагъэхэу эшелони 2 фронтим арагъэшагь. „Ворошиловградуголь“ комбинатим ишахтерхэмэ шломыклэ кьычлэхьылэ шахти 5 зыпкь рагъэуцожьынер аухыгь. Воронежскэ областим шышэу, Новоусманскэ районим иколхозникхэу, Красная Армием ифонды пае дополнителнэу гьомылапхэ пуд мин пчъагъэ зытынэу пшэрылгы зыфэзышлыжыгъагъэхэмэ, ноябрэм и 7-м заготовительнэ пунктхэмэ арагъэцэнэу хэтэрыклэ лэжыгъэхэр аугъонгьэх... Пчыхьэм гуляниехэр жьыгъэу шылагъэх. Сыхьатэр 20 зэрэхьугъэм тетэу, тэ ти Красная Армие шлагъо фронтим историческэ теклоныгъэу ащишыгъэхэр, рабчхэм, мэкьу-мэщышлэхэм ыки интеллигенцием гъэхьэгъэшхо дэдэхэу тылым ащашыгъэхэр ознаменоватэ шлыгъэнхэм фэшлы, советскэ чыгор немецкэ техаклохэмэ кьазэрэлэклахыжыгъэм фэшлы —товарищ Сталиным иприказ тетэу, Москва игъусэхэу, Ленинград, Киев, Мински, Петрозаводски, Риги, Вильнюси, Севастополь, Тбилиси ыки Льв ви салютыватэ ашыгъ. Тэ историческэ теклоныгъэу тшыгъэхэмэ ящытхьу-клэ Москва итопхэр тлокьырэплырэ уагъэх. Москвич минишэ

пчъагъэхэр октябрскэ салютым еплъыгъэх...

Мы праздник мафэм Ленинград лъэшэу инэу ыки зэгъафэгъэу шытыгь. Ленинградцэхэр жьыгъэу урамхэмэ атетыгь. Джырэ Октябрэр, гьореклорэ октябрэу, кьалэу-героим икьэлэ гьунэхэм пыер алу-тэу зыщэтым фэдэжэп. Пыир ышэ ыкыгъэу урамхэм ыки унэхэм снаряд шэ пчъагъэ атрипхьаклэ-штыгъэ. Джы артиллериеклэ кьы-дэонхэм ишынагъо предупредить кьэзышырэ трафаретхэр унэхэмэ атеплэгъоужыкьхэрэп. Унэ пчъа-гъэхэмэ яфасадхэр икьэрыклэу агъэ-лэжыгъэх. Снарядхэмэ гьуанэу фа-шыгъагъэхэр дэгъу шьыпкьэу агъэцэклэжыкь. Кьутафэу кьалэм дэлэр ренэу нахь маклэ мэхьу. Непэ Ленинград фонар мич пчъа-гъэмэ кьагъэнэфыгь, прожекторхэмэ пчыхьэшхьэлэ уашьор кьа-гъэнэфышт. Сыхьатэр 20-м бганэм фэдэу, шэ зэфэшхьафхэр зилэ ракетхэр дагъэчэагъэх...

Севастополь салют зэрэша-штым пчъдыжым кьыщегъэжъа-гъэу шежэштыгъэх. Сыхьатэр 20 зэрэхьугъэм лыпытэу артилле-рийскэ топ 24-рэмэ яапэрэ огъу шырагъэкьыгь. Кьуахьхэу ыки хылушэ батарейхэу, кьалэр 1941—42-рэ илгэсхэм кьэзылхьумэщты-гъэхэмэ, Красная Армиеу, зэклэ Отечественнэ чыгор немецкэ хьа-клэ-кьуаклэхэмэ кьалэклэзыжы-гъэм салютыватэ фашыгъ...

Киевы цыфэу дэсхэр мы мафэм Крещатикэм, Мариинскэ паркым, Владимирскэ Горкэм ащызэрэу-гъонгъэх. Ащ уатэтэу Заднепровскэ лъэныкьоу, зы илгэсклэ узы-зэклэбэжьрэм советскэ дээр Днепрэ кьызышэпырыкьыгъэхэ чыпшэр ыки Украинэм истолицэ гитлеровскэ техаклохэр штурмклэ зышыдафыгъэхэр олгъэгъух. Салют нэфышхоу, заохэр зышыкьлогъэгъэ чыпшэхэр кьэзыгъэнэфыгъэм, мыщ киевляну кьыщызэрэуагъонгъэ мин пчъагъэхэр гушлогъо мэкъэ-шхэхэкьлэ пэгьоклыгъэх...

Джащ фэдэу, торжественнэу ноябрэм и 7 октябрэ праздникишхор зэфэдэклэ тыхэгъэу шагъэмэфэ-кьыгъ. (ТАСС).

СССР-м илэкьыб Кьэрал Иофхэмклэ Народнэ Комиссарзу В. М. Молотовым ыдэжы прием шылагь

Октябрьскэ Социалистическэ Революциешхом ия XXVII-рэ годовщинэ ехыллагъэу ноябрэм и 7-м Иэкьыб Кьэрал Иофхэмклэ Народнэ Комиссарзу В. М. Молотовым дипломатическэ корпусым пае прием ышыгъ. Приемым Норвегием илэ-кьыб Кьэрал Иофхэмклэ Министрзу г-н Т. Ли, Иэкьыб Кьэрал посоль-ствэхэм ыки миссиенхэм яглавнэ ыки ответственинэ дипломатическэ Иофышлэхэр, военнэ, военнэ-мор-ской ыки авиационнэ атташэхэр, ахэмэ япомошникхэр ыки военнэ миссиенхэм яначальникхэр хэт-ыгъэх.

Джащ фэдэу, СССР-м и Верховнэ Советы и Президиумы и Предсе-дателы напэрэ Заместителзу Н. Н. Шверникир, А. И. Микоян, А. С. Щербаковыр, А. Н. Косыганир, СССР-м и Народнэ Комиссархэу Флотым иадмиралзу Н. Г. Кузне-цовы, А. И. Шахуриныр, В. А. Малышевыр, Б. Л. Ваниковыр, Д. Ф. Устиновыр, И. Т. Тевосян, М. Г. Перзукьныр, А. Г. Зверевыр, К. Я. Сергейчук, С. А. Ако-повыр, А. И. Ефремовыр, В. В.

Вахрушевыр, С. З. Гинзбург ыки нэмыклэхэр, СССР-м ипрокурорзу К. П. Горшениныр, СССР-м и Иэ-кьыб Кьэрал Иофхэмклэ Народнэ Комиссарым и Заместителхэу В. Г. Деканозовыр, С. А. Лозовскэр, М. М. Литвиновыр, И. М. Майскэр, УССР-м и Иэкьыб Кьэрал Иофхэм-клэ Народнэ Комиссарзу Д. З. Ма-нуильскэр, артиллерием и Главнэ Маршалзу Н. Н. Вороновыр, авиа-цием и Главнэ Маршалзу А. А. Но-виковыр, бронетанковэ дзэхэм я Маршалзу Я. Н. Федоренкэр, ави-ацием и Маршалзу Ф. А. Астахо-выр, авиацием и Маршалзу С. Ф. Жаворонковыр, инженернэ дзэхэм я Маршалзу М. П. Воробьевыр адмиралзу Л. М. Галлер, СССР-м и Верховнэ Советы и Президиумы и Секретарзу А. Ф. Горкинэр, Наркоманутделым, Наркомвнеш-торгым, НКО-м, НКВМФ-м яответ-ственнэ Иофышлэхэр, джащ фэдэу ученхэр, писателхэр, артистхэр, советскэ ыки иностраннэ печатым япредставительхэр приемым хэт-ыгъэх.

Советскэ информбюром кыытрэр

Ноябрэм и 8-м иперативнэ сводкэ щыц

Ноябрэм и 8-м кыкюцлы фронтым зэхъоклыныгъэ шлагъо кыыщыхуыгъэл.

Ноябрэм и 7-м кыкюцлы тидзэхэмэ, чыплэ мэхъанэ зилэ зау ашыгъэхэмэ кяхэкълэу, немецкэ танкэ 14 акъутагъ ыкли агъэ кюдыгъ. Ошъогу заохэм ыкли зенитнэ артиллерием имашлохэмкэ пым исамолети 6 кыраутэхыгъэх.

Восточнэ Пруссии артиллерийскэ-пулеметнэ перестрелкэ пым шырашылэщтыгъэ. Къалэу Тильзит ирайоны немцэхэр моторнэ лодкэхэм арысхэу, Неман псыхъом ижыабгъу лушъо кыблагъэхэмэ ашлонгъоу шыпылыгъэх. Тэ тибоецхэм игъом пьер алъэгъугъ ыкли яохэу рагъэжыагъ. Пым имоторнэ лодки 2 чырагъэхыагъ. Адрэ участкэхэмэ типодразделениемэ разведкэ ашашыщтыгъэ ыкли немцэхэр кызыщнорэ чыплэхэр агъэклэдыгъэх. Танкэм иводителэу тов. Волобуевым, боевой заданиер ыгъэцкълэзэ, пым ипротивотанковэ батарей кыыхигъэщыгъ. Тов. Волобуевым гитлеровцэмэ атакэ аришыллагъ ыкли гусеницэхэмкэ ахэмэ ятоп хигулагъ.

Къалэу Пултуск икыблагъоклэ Н-скэ соединением ичастхэмэ пым иатакэ зауэ шылауагъ. Немецкэ солдат ыкли офицер 200-м ехъу шызэхакълэхыгъ. Танкэхэу ыкли ежы-ежырэу зеклорэ топхэу 4 акъутагъ ыкли агъэстыгъ. Фэшъафрэ участкэм тэ тиартиллеристхэмрэ ыкли минометчикхэмрэ пым идзэ зэрэугъонгъэхэмэ ащяуагъэх. Гитлеровцэ батальоны фэдиз зэбгырафыгъэ ыкли агъэклэдыгъ.

Оборонэм и Государственнэ Комитеты и Председателэу товарищ Сталиным, трудящхэмэ ядепутатхэм я Московскэ Советы иторжественнэ заседание докладэу кыышылгъэм тыхэгъэу ирабочхэм, колхозникхэм ыкли интеллигенцием патриотическэ подъмышхо дэдэ кыахилъхыагъ.

Москва а 1-рэ Государственнэ подшипниковэ заводэу Кагановичым ыцкълэ щытым митингэу шашылгъэм, клэлэклэ бригадэм ибригадирэу строгальщицэу т. Баришниковар кыыщыгушылагъ. „Товарищ Сталиным, — кыылауагъ ащ, — советскэ бзылфыгъэхэм ыкли тиклэлэклэхэм зэмыблэжыэу юф зэрэшлэрэм осэшхо дэдэ кыыфишылгъ. Сталинэр кыытхыгъунэр — тэрыклэ анахь наград дэгъоу шыт. Фронтым лэпылэгъоу еттырэр джыри нахь дгъэлъашыным фэшлы, тэ зэкълэ кыуачлэу тилэр етхыллэщт. Та кюстроительхэмрэ ыкли самолетостроительхэмрэ подшипникхэм ащидгъэкълэщтэп.“

Машиностроительнэ заводэу Лениным ыцкълэ щытым (Ленинград) ирабочхэмэ ямитингы, мы предприятиям ильэс 50-м ехъоу юф цызышлэрэ т. Власовыр кыыщыгушылагъ: „Тэ тиколлективы, — кыылауагъ т. Власовым — производственнэ теклонгъагъэхэр ышылгъэх. Шалъэу илэм мэзи 5-клэ нахыпэу мартеновскэ хыакор ытлупщыгъ. Илалэем кыыпэу апэрэ турбинэр дгъэлэпсыгъэ ыкли нецэ тыуплэкълугъэ. Тэ тлэшхыэхэмкэ производственнэ площадэу квадратнэ метрэ мин 40-м ехъу зыпкъ идгъэуцожыгъ. Товарищ Сталиным иуказаниехэр ялэпылэ-

гъоу, къалэу Лениным ирабочхэмэ, Красная Армием фашистскэ хыаклэ-кыуаклэр ыулыжыпэным фэшлы лэпылэгъу етыгъэнымкэ зэкълэ ищыклагъэхэр зэрахыашт.“

Киевы „Крещатикстроим“ ирабочхэмэ митингэу шырагъэгэм бригадир стахановцэу тов. Козловыр кыыщыгушылагъ. Ащ кыылауагъ: „Красная Армием теклонгъэу ышылгъэхэмэ тэ тарэгущхо. Пыижъ мэхъаджэр тэ ти Родинэ рифыжыгъ ыкли советскэ дзэхэмэ джы гитлеровцэхэр Восточнэ Пруссиим шызэхакълэхыгъ. Украинэр тлэгъу мыхъурэ немецкэ-фашистскэ теха юхэмэ кыазэрэкълэхыжыгъэм фэшлы, украинскэ народым гъунэ зымылахэ гүфэбэныгъэшхо советскэ дзакълэхэм, Сталинымшхом афырил. Зэкълэ тэ тинароды гухэлъэу илэр — фашистскэ хыаклэ-кыуаклэр ежы ибы дэдэм риукълэхынымкэ Красная Армием лэпылэгъу ратынэр ары. Тэ тикъэлэ шлагъо немецкэ мерзавцэхэмэ улэгъэ хылыгъэу кыытырашагъэхэр псынкълэ шыпкыгъу дгъэхъужыныэу, тэ пшъэрылъы зыфэтэшлыжы. Украинэм истолитэ оккупацием ыпкълэ зэрэщытыгъэм нахь, нахь дахэу тэ тшыжышт“.

Баку „Лениннефть“ трестым ия 13-рэ промыслэм ирабочхэмэ митингэу шырагъэгэм мастерэу Магерамовыр кыыщыгушылагъ. „Товарищ Сталиным, игушалахэм уыдэлъ зыхыукълэ, — т. Магерамовым кыылауагъ, — ары мы чыплэм шыгъу, тэ кыытхэтэу, гушэлэ кыызырыкълэхэмкэ, гушылэ фабэхэмкэ тэ кыыддэгъагъ тшлэшлы. Ащ трудовой теклонгъагъэхэр зэрэтшлыным тыкыфелэты. Бэрэ пэмытэу теклонгъэм изнамя Берлины ыкылу-клэ тырагъэуцощт товарищ Сталиным кыылауагъ. А мафэу, теклонгъэр кыызыдахыпэшт мафэр нахьри кыызырэдгъэблэгъэным фэшлы тэ, нефтяникхэкълэ ищыкълэгъэ пстэури зэтхыашт“.

Сельскохозяйственнэ артелэу Сталиным ыцкълэ щытым (Апанасенковскэ район, Ставропольскэ край) иколхозникхэм ясобрание колхозницэ ныбжыкълэу Хуторная Верэр кыыщыгушылагъ. Ащ извенэ мы ильэсым гектары пэпчъ лэжыгъэ пуди 138-рэ кыырихыжыгъ. „Тэ лэжыгъэ бэгъ агъэ къэдгъэкълэгъ, — ылауагъ т. Хуторнаям. Тэ тиколхозы государствэм ыпашъхэу обязательствэу шырилэхэр зэригъэцкълэгъэм имызакъоу, ащ фэшъафэуи, планым кыехъоу лэжыгъэу ытыгъэр макълэп. Колхозым изакрэхэмэ джыри лэжыгъэхэр бэу адэлъ. Лэжыгъэрэ ыкли гъомыланхэрэ шымылэу тызон тлэкълэщтэп, ело товарищ Сталиным. Тэ джыри государствэм нахь лэжыгъабэ еттын тлэкълэщт. Джащ тетэу, Красная Армием теклонгъэр кыыдыхыпэнымкэ лэпылэгъу тыфэхъушт“. Т. Хуторнойм ипредложение зэкълэм зэтхыаштэу пэгъокълэгъэх. Планым кыехъоу коц пуд мини 6 джыри Красная Армием ифонды пае ратэкълонэу колхозникхэмэ ясобрание унашъо ышылгъ.

Ноябрэм и 9-м иперативнэ сводкэ щыц

Ноябрэм и 9-м кыкюцлы псыхъохэу ТИССЭРЭ ДУНАЕРЭ азыфагу тидзэхэмэ населеннэ пункт 50-м ехъу заохэзэ шаштагъэх, ахэмэ населеннэ пункт инхэу МЕЗЕЧАТ, ИГРИЦИ, ГЕЛЕЙ, МЕЗОКЕРЕСТЕШ, СЕНТИШТВАИ, ЭГЕР-ФАРМОШ, МЕЗЕТАРКАН, БЕШЕНЬЕГЕЛЕК, ПОРОСЛО, КЕМЛЕ, ТИССАНАНА, КИШКЕРЕ, ВЕШШЕНСЕГ, РЕКАШ, ЦЕГЛЕДБЕРЦЕЛ, ИРША, АЛЬБЕРТИ зыфалохэрэр ыкли мэшлоку гъогу станциехэу МЕЗЕЧАТ, ПОРОСЛО, КИШКЕРЕ, ИРША зыфалохэрэри ащышых.

Фронтым ифэшъафрэ участкэхэмэ разведчикхэр ащэлъыхъох ыкли пункт бэкълэхэм чыплэ мэхъанэ зилэ заохэр ащыкълэщтыгъэх.

Ноябрэм и 8-м кыкюцлы тидзэхэмэ, чыплэ мэхъанэ зилэ зау ашыгъэхэмэ кяхэкълэу, немецкэ танкэ 19 акъутагъ ыкли агъэклэдыгъ. Ошъогу заохэм ыкли зенитнэ артиллерием имашлохэмкэ пым исамолет 18 кыраутэхыгъэх.

Венгрием, псыхъохэу Тиссэрэ ыкли Дунаерэ азыфагу тидзэхэр заохэзэ ыпкълэ шылъыкълэуатэщтыгъэх. Н-скэ соединением ичастхэр псыхъоу Тиссэ зэпырыкълэгъэх ыкли ащ итыгъэ кыохыплэ лушъо зэуаплэ шаубытыгъ. Немцэмэ тидзэхэр псым кыыхатакълэ ашлонгъоу, зэкълэу жы итэу контратаки 8 кыашылгъ. Советскэ пехотинцэхэмрэ ыкли артиллеристхэмрэ пым иконтратакэхэр гуафыгъэх ыкли километрэ 20-у ыпкълэ лыкълэуатэхи, населеннэ пункт инхэу Мезетаркань аштагъ. Адрэ участкэм тидзэхэр псыхъоу Тиссэ шызэпырыкълэгъэх ыкли заохэзэ ыпкълэ тыгъэ кыохыплэ лэныкълэуатэхи. Я 27-рэ венгерскэ пехотнэ полкэр зэхакълэуатэгъ, ащ мафи 2 заом кыкюцлы личнэ составэу илэм иплэнищ шлоклэдыгъ. Анахъэу зэо пхъашэхэр зыщыкълэуагъэр къалэу Цеглед итемыр-тыгъэ кыохыплэу лэныкълэу ары. Пым итанкэ ыкли пехотэ группировкэ ин тидзэмэ ятылы кыыханэу пылтыгъ. А гухэлъэу пым илагъэм зыпары кыкылгъэл.

Советскэ частхэмэ немцэмэ контр ударышхо арахыгъ ыкли ахэр гуафыгъэх. Зэуаплэм пым исолдат ыкли офицер хъадэхэу 1.000-м ехъу кынагъэх. Немецкэ танкэхэу ыкли ежы-ежырэу зеклорэ топхэу 14 агъэстыгъ ыкли акъутагъ. Немцэхэу ыкли венгрэхэу 800 пленэу кыаубытыгъ.

Верховнэ Главнокомандующэу, Советскэ Союзым и Маршалэу товарищ Сталиным Октябрьскэ Социалистическэ Революциешхэм ия 27-рэ годовщинэ ехыллагъэу докладэу ыкли приказэу кыышылгъэхэмэ Красная Армиерэ ыкли Военно-Морской флотырэ я Красноармейцэхэм, краснофлотцэхэм, сержантхэм, офицерхэм ыкли генералхэм патриотическэ подъмышхо кыахилъхыагъ, джащ фэдэу фронтым иучасткэ пчъэгъабэмэ жыугъэу собраниехэр, митингхэр ыкли групповой бесэдэхэр ащылагъэх.

Я 3-рэ Белорусскэ фронтым, Н-скэ гвардейскэ частым митингэу шырагъэгэм майорэу Завьяловыр кыыщыгушылагъ: „1941-рэ ильэсым, — ело ащ, — ноябрэм и 7-р Серпухов районым шыдгъэмэфэклэуагъ. А лээхъанэм тэ ти Родинэ истолитэу Москва пьер кыблэгъэгъагъ. Тэ гитлеровцэхэр тичыгу итфыгъэх ыкли джы Октябрьскэ Революциешхом игодовщинэ немецкэ территорием шытэ гъэмэфэклэ. Красная Армиерэ ыкли тэ тисоюзникхэмэ яармиехэмрэ гитлеровскэ Германием решаюцэ утыгъэ рахынымкэ чыплэу зыщыжыаштхэр аубытыгъэх. Грядущэ заохэм тэ джыри нахь пхъашэу ыкли нахь лыхъужыныгъэ

тхэлъэу тащызэошт. Тэ тибатальоны ибоецхэм ыкли офицерхэм ягухэлъ кыаслэзэ, тэ тигвардейцэхэмэ Родинэм ыпашъхэу пшъэрылъэу шырагъэр ыгъунэм нэсыфэ щытхэу хэлъэу зэрагъэцкълэщтымкэ гушэлэ кыэсэты“.

Я 2-рэ Прибалтийскэ фронтым митингэу шырагъэгэм красноармейцэу Ойнобай Абдулым кыыщылауагъ: „Сталинскэ гушэлэ шлагъохэр зызэхэтэхым клочлаклэрэ ыкли энергияклэрэ кыытхилъхыагъ. Красная Армием джы немцэхэр тэ ти Родинэ игыунапкъэмэ бэкълэ ашлонгъэу шызэхэкълэуатэхи. Тэ тифронты идзэхэмэ немецкэ дивизиехэр Тукумсэрэ Либавэрэ шызэхакълэуатэхонэр аухы тет. Гитлеровцэхэр зэхэтыхакълэхыныгъэу ыкли ыпсэ пытэу Советскэ Прибалтикэм зы нэбгырэ итымгъэкълэуагъэу, шлу тлэгъурэ тивождышхоу товарищ Сталиным гушэлэ етэты“.

А 1-рэ Украинскэ фронтым, Н-скэ частым имитингы сержантэу Комаровыр кыыщыгушылагъ. Ащ кыылауагъ: „Тэ ти Верховнэ Главнокомандующэу товарищ Сталиным ипэшэныгъэкълэ Красная Армием советскэ чыгор немецкэ техакълэм кыалэкълэуагъ. Тэ тивождышхоу ыкли полководцэххэм ипэшэныгъэкълэ тэ Германьер штурм тшыныгъэу тыкълэщт ыкли пьер ежы итерриториэ дэдэм щытыулыжыпэшт“. Товарищ Сталиным идоклады радиомкэлэ едэлухи, Н-скэ частым иснайперхэу тт. Прокопчук, Гримчук, Гевак, Растигенов огневой позицием лухагъэх ыкли зы чэщым кыкюцлы гитлеровцэ 19 агъэклэдыгъ. Разведчикэу тов. Мангуриным ноябрэм и 7-м ичэщым немецкэ пулеметчик лашэр зэрилыгъэу кыубытыгъ.

Н-скэ частым (Я 4-рэ Украинскэ фронт, ибоецхэм ыкли офицерхэм Чехословакием икыушъхэу тлуакълэ горэм митинг шашылгъ. Старшинэу Ковальчук гушэлэ ратыгъ. „Мы блэкълэгъэ ильэсым, — ылауагъ ащ, — Красная Армием гитлеровцэмэ утын пхъэшэ дэдэхэр арыхыгъэх. Тэ тичасты ибоецхэм немецкэ оккупантхэр Кишинев—Яссы районым шызэхакълэуатэщтыгъэ ыкли шызэхакълэхыштыгъэ, советскэ дзэхэмэ немецкэ дивизие 22-рэ кыызаухъурэм. Тэ тибатальон заозэ Карпатскэ хребетым зэпырыкълэгъ. Сэ сивзоды ибоецхэмэ немцы 150-рэ зэхакълэхыгъэ, пым исолдат 200 пленэу кыаубытыгъ. Вводэр товарищ Сталиным иприказ кыыгъэгущхозэ, тлэгъу мыхъурэ пым утын пхъэшэ дэдэхэр етхынышъ, ныбжыи зыужыжынын ымылэкълэу тшышт“.

Ответ. редакторэр Н. ШОВГЕНОВА.